

**A „Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia 2020” című,
társadalmi vitára bocsátott NGM-dokumentumtervezethez érkezett MTA-észrevételek gyűjtése**

A „BEFEKTETÉS A JÖVŐBE (Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia 2020 - Társadalmi konzultációra készített TERVEZET)” című dokumentumot 2012. november 6-án sajtótájékoztatón ismertette az NGM-ben Cséfalvay Zoltán, parlamenti és gazdaságstratégiaért felelős államtitkár (<http://www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/parlament-es-gazdasagstrategiaert-felelos-allamtitkarsag/hirek/tarsadalmi-konzultacio-indul-a-nemzeti-kutatas-fejlesztési-es-innovációs-strategiarol>). Sajtóközleményében bejelentette, hogy a tervezetet, amelyet „széleskörű szakmai egyeztetést követően készített el a Nemzetgazdasági Minisztérium”, társadalmi vitára bocsátja. A véleményeket 2012. december 4-ig várják. A társadalmi vita keretében konzultációsorozatot is tartanak, amelynek állomásai: Debrecen (november 13.), Pécs (november 16.), Budapest (november 20.), Szeged (november 29.), Győr (december 4.).

A sajtótájékoztató az anyagot „Nemzeti Innovációs Stratégia” címen ismertették. A http://www.kormany.hu/download/f/36/b0000/Nemzeti%20Kutat%C3%A1s-fejleszt%C3%A9s%20%C3%A9s%20Innov%C3%A1ci%C3%B3s%20Strat%C3%A9gia%202020_TERVEZET_20121106.pdf címről letölthető dokumentum címe azonban „Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia 2020”. A Nemzeti Reform Programban (a Széll Kálmán Tervben, a 2011. áprilisi Széll Kálmán Tervet követő 2012. áprilisi Széll Kálmán 2.0-ban) az szerepel, hogy a tudománypolitikai stratégia megalkotása a NEFMI (azóta: EMMI) feladata az MTA bevonásával, az NGM pedig ezzel párhuzamosan innovációs stratégiát készít. Az MTA Titkárság egy, az EMMI képviselőivel folytatott tudománypolitikai konzultációt követően szeptember 27-én megküldte észrevételeit az EMMI-nek. Az NGM-től is jött ígéret az MTA bevonására a „Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia 2020” című dokumentum-tervezet elkészítésébe, de a november 6-i sajtótájékoztatóig erre sajnálatosan nem került sor. Nem világos, hogy az NGM által feladatul kapott innovációs stratégia részanyag elkészítéséből hogyan lett „kutatás-fejlesztési és innovációs stratégia”. Ez azon akadémikusok, MTA kutatóintézet-igazgatók számára sem világos, akik tagként meghívást kaptak az NGM tudományos tanácsába. Ha a széleskörű szakmai egyeztetés folyamatában az Akadémia nem is vehetett részt, fontosnak tartjuk, hogy a stratégiai dokumentum társadalmi vitája során valamennyi fórumon jelezzük, és egy írásos dokumentumban összefoglaljuk az akadémiai véleményeket, mindenképp, hogy az innovációt egy tágasabb társadalmi-gazdasági összefüggérendszerben és integráltabb szempontrendszerben keresztül láttassuk.

A dokumentum legalább 80%-ban külföldi forrásmunkákra támaszkodik. Sajnálatos, hogy sem friss hazai elemzésekre, sem korábbi hazai KFI stratégiák tanulságaira nem támaszkodtak a dokumentum készítői, a korábbi időszakból nem vontak le semmiféle tanulságot, következtést. Az MTA kétévenkénti országgyűlési beszámolójáról (így a 2009-2010 évekről szóló, a Parlament által 2012. szeptember 18-án megvitatott és október 9-én 93%-kal megszavazott

http://mta.hu/data/cikk/12/96/11/cikk_129611/Orszaggyulesi_beszamolo_2009_2010.pdf

elérhetősgű helyzetképet is ignorálja a tanulmány. Az MTA kutatóhálózatában – elsősorban a minőségi fejlesztés és a kritikus tömeg létrehozása érdekében – végbement szerkezeti átalakításról sem szól, sőt azokról az idej történésekről sem, amelyek a közfinanszírozású intézmények szellemi tulajdon-kezelési szabályozásában, a nyílt hozzáférés biztosításában – éppen a vállalati szektorral való jobb kapcsolatok kialakítása, a „tudástranszfer” érdekében – mostanában történik.

Az MTA-ról szereplő érdemi információk a teljes szövegben mindössze a következők:

- (a) „szükséges a közfinanszírozású akadémiai és felsőoktatási intézmények, valamint a vállalati szektor közötti, a mainál jóval erősebb együttműködés és tudástranszfer” (Bevezető, 4. oldal)
- (b) a SWOT-analízisben a gyengeségek között „általában szerény a kereslet a magyar kutatóintézeti szektor szolgáltatásai iránt (továbbá: az egyetemi/akadémiai kutatási hajlandóság és az ipar kutatási igényei nem találkoznak, az egyetemek/akadémia reakcióképessége lassú)” (18. oldal)
- (c) a nemzeti innovációs rendszer alapját a tudásbázisok képezik (az egyetemi-akadémiai, a versenyszféra és a non-profit szektor tudásbázisai egyaránt) (20. oldal)
- (d) a kutatóhelyek erősítésekor („az alap kutatás kiszámítható, stabil állami támogatása (kiemelten az MTA-n és a felsőoktatásban”, 27. oldal)
- (e) a nagyvállalatokkal kapcsolatosan „a hazai iparszerkezet nem kedvez az új, eredeti fejlesztésnek, a sikeres innovációnak. Ezért szükség van egy olyan programra, amely keretében a legkiválóbb akadémiai/felsőoktatási kutatói bázisok is integrált nagy iparági projektek megvalósításában vehetnek részt” (33. oldal)

- (f) a kockázatok között „*az alap kutatások alulfinanszírozottsága fennmarad és az egyetemek/MTA részéről fennmarad a nyomás a más tevékenységekre célzott KFI-források igénybevételére*” (51. oldal)
- (g) „*2012-ben tárcaközi munkacsoport állt fel az MTA vezetésével azokkal a céllal, hogy prioritizálja a stratégiai európai jelentőségű K+F infrastruktúrákban való magyar részvételt, összeegyeztesse a kutatói és szakmai igényeket a pénzügyi realitásokkal*” (4. sz. melléklet, 65. oldal)
- (h) A 6. sz. mellékletben „*a prioritási tengelyek stabil finanszírozási feltételeinek biztosítása: Az alap kutatási, felsőoktatási és akadémiai normatívák kiszámítható finanszírozása*”

Ugyanakkor a dokumentum-tervezet a vállalati szektorból nézve abszolút korszerűnek és tetszetősnek tűnő anyag, ezért érdemes két interjúra felhívni a figyelmet:

1. A

[http://nol.hu/tud-](http://nol.hu/tud-tech/bojar_gabor_a_tiszta_versenyrol_az_egyetemek_gazdasaghoz_valo_kozeliteserol_es_az_apatiarol)

[tech/bojar_gabor_a_tiszta_versenyrol_az_egyetemek_gazdasaghoz_valo_kozeliteserol_es_az_apatiarol](http://nol.hu/tud-tech/bojar_gabor_a_tiszta_versenyrol_az_egyetemek_gazdasaghoz_valo_kozeliteserol_es_az_apatiarol)

elérhetőségű interjúban az EIT új magyar igazgatótanácsi tagja, Bojár Gábor (Graphisoft) kijelenti:

„*Abol az innováció a cégnek profitot hoz, esetleg szabadalmaztatható is, ott nem szabadna állami pénzekkel torzítani a versenyt. Az innovációt egyetlen módon lehet támogatni: tiszta versenyfeltételekkel. Éppen elég nehéz az erőfölényükkel visszaélő monopóliumok visszaszorítása, a tiszta verseny biztosítása. Foglalkozzon ezzel az állam, abehelyett hogy osztogatna. Én mindig az erős állam mellett érveltem, és ezt nem érzem ellentétesnek liberális gazdaságpolitikai elveimmel. Am minél több pénzt ad az állam innovációs támogatásra, annál jobban megöli, elnyomja és dezorientálja az innovációs szellemet, mivel annál több cég él majd meg ebből egészen jól, valódi megmérettetés nélkül.*

– A pályázat az innovációs lánc egészére káros?

„*Az alap kutatásokra nem, azt támogassa az állam, hiszen az alap kutatás önmagában még nem csinál közvetlen profitot, a haszon a közösségé, ezért a közösségnek kell megfizetni, ez a terület nem élhet meg piaci alapon. Persze ettől még az alap kutatásokban is lehet versenyt teremteni...*

– És mit szól az Unió gyakorlatához, hiszen ott is jelentős pályázati pénzekkel támogatják az innováció minden fázisát?

„*Ott sem tartom ezt jónak, a túlbujánzó uniós pályázatok épp az európai versenyképességnek okoznak hatalmas károkat. Az állam szerepe ott kizárólagos, ahol az eredmény a közösségé, és most mindegy, hogy egy államról vagy az Unióról van szó.*”

2. Pálinkás Józseffel, az MTA elnökével készült legutóbbi e témájú interjú címe: „*A cégek érdeke és nem az állam feladata az innováció finanszírozása*”, amelyben többek között a következőt nyilatkozza: „*A legfontosabb, hogy világosan lássuk, hogyan épül fel egy hatékony K+F rendszer, és tisztázni kell, hogy kinek mi a feladata. Világos színvonalú felfedező kutatások nélkül nem lehetséges a fejlesztési pénzek hatékony felhasználása, és illúzió marad az innováció, hiszen a versenyszektorban működő vállalkozások által fejlesztett termékek minősége és piaci értéke a hozzáadott szellemi termék újdonságtartalmától függ elsősorban. Ha egy ország tudományos műhelyeiben alacsony színvonalú a felfedező kutatás, akkor a kutatók és fejlesztők az úgynevezett innovációs láncba sem tudnak majd eredeti ötletekkel és új technológiákkal bekapcsolódni, sőt képtelenek lesznek alkalmazni a mások által „felfedezett” csúcstechnológiát. A felfedező kutatások finanszírozása állami feladat, de a forrásokat koncentráltan kell felhasználni. Jelenleg Magyarországon az egyetlen főhivatású akadémiai intézethálózat kutatóközpontjai és hat egyetem hozzák létre a magyar tudományos eredmények több mint nyolcvanöt százalékát. Az is nyilvánvaló, hogy csak akkor leszünk sikeresek a felfedező kutatásokban, ha a forrásokat a saját szakterületükön kimagasló teljesítményt nyújtó tudományos műhelyek kapják, figyelve persze az új, ígéretes kutatási témákra is. A felfedező kutatások sikere nem feltétlenül gyors, de a valódi felfedezések hosszú időre engednek sokféle folytatást és közvetett alkalmazást.*” További részletek:

<http://privatbankar.hu/karrier/a-cegek-erdeke-es-nem-az-allam-feladata-az-innovacio-finanszirozasa-252350>

Kérjük az MTA kutatóhálózat kutatóit, vegyenek részt a meghirdetett társadalmi vitában.

Budapest, 2012. november 13.

Szarka László
főosztályvezető
MTA Titkárság Kutatóintézeti Főosztály